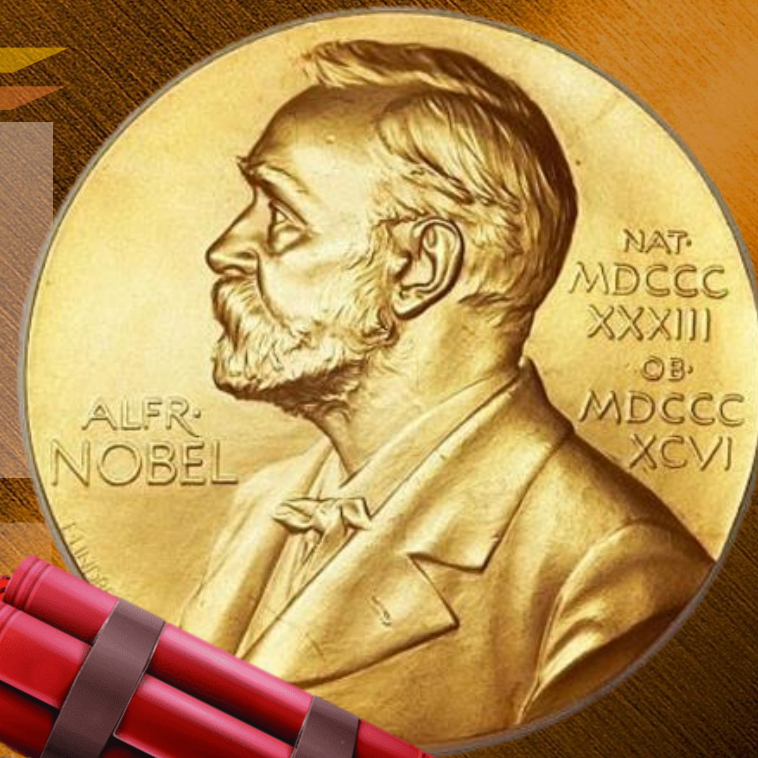
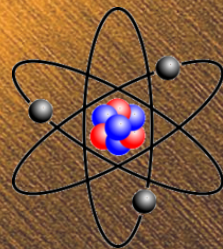
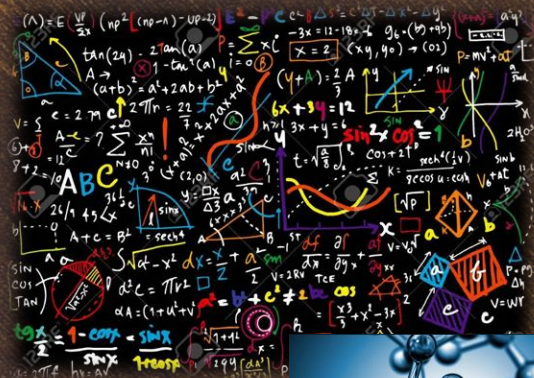

«А. Нобель та його премія»

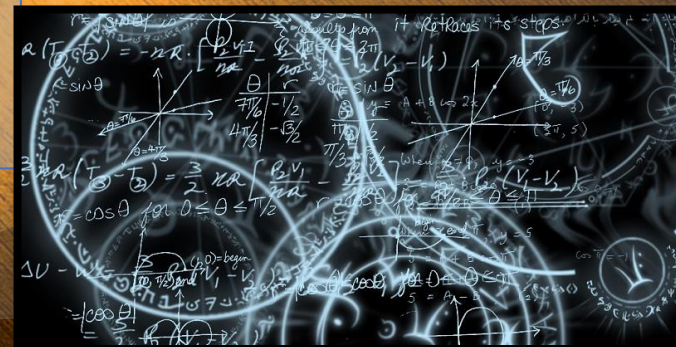
до 120-річчя від дня вручення
першої Нобелівської премії

першої Нобелівської премії

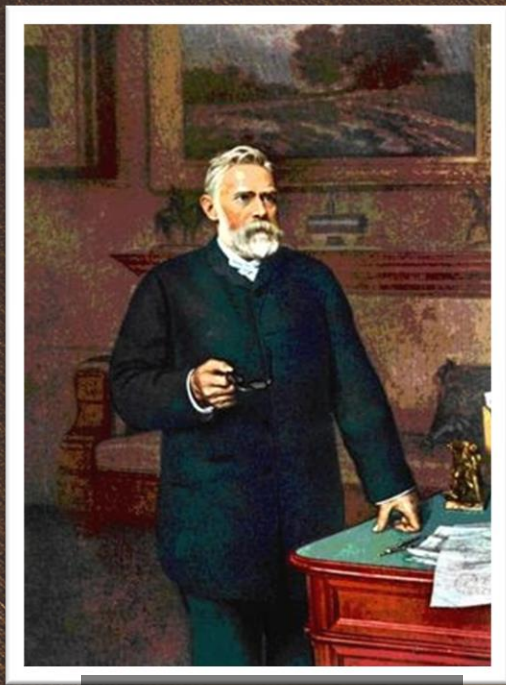

«Є дві речі, яких я ніколи не запозичую — гроші та плани. Але якщо хтось із людей погодиться подарувати мені трохи своєї дружби, я прийму це з вдячністю»

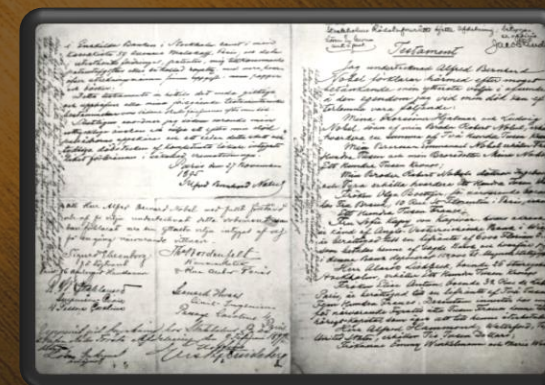
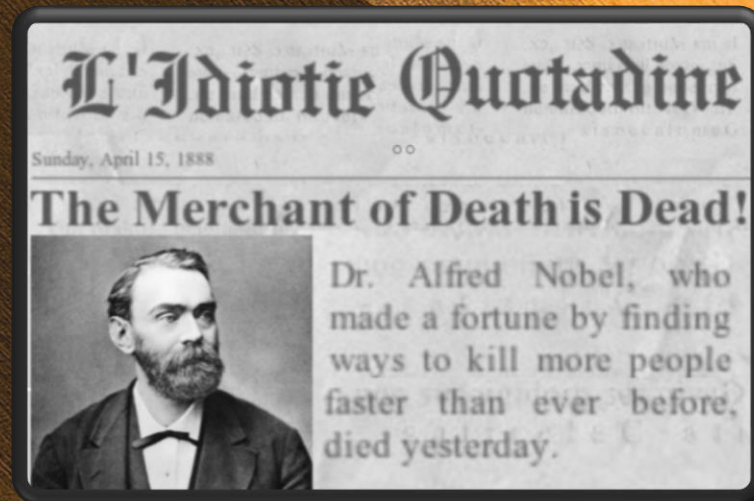
Нобелівська премія (швед. Nobelpriset) – одна з найбільш престижних міжнародних премій, яка щороку присуджується людям за видатні відкриття, винаходи і досягнення в галузі фізики, хімії, літератури, миру та медицини. Сьогодні багато хто вважає, що це найбільше світове визнання. Переможців називають нобелівськими лауреатами.

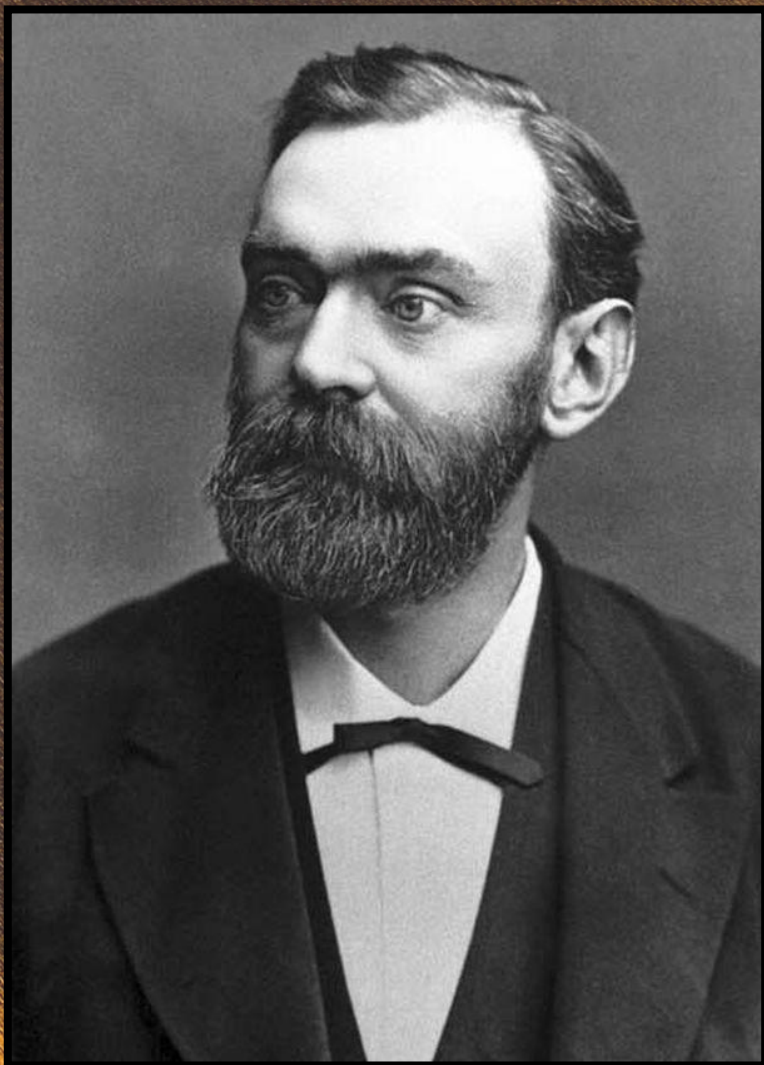

Людвіг Нобель

Широко відомо, що після смерті брата Альфреда Нобеля, Людвіга, одна газета помилково надрукувала про його власну загибель, назвавши його при цьому «торговцем смертю», натякаючи на винахід динаміту. Тим часом він став багатшим, керуючи більш ніж 100 заводами з виробництва вибухових речовин та бойової зброї.

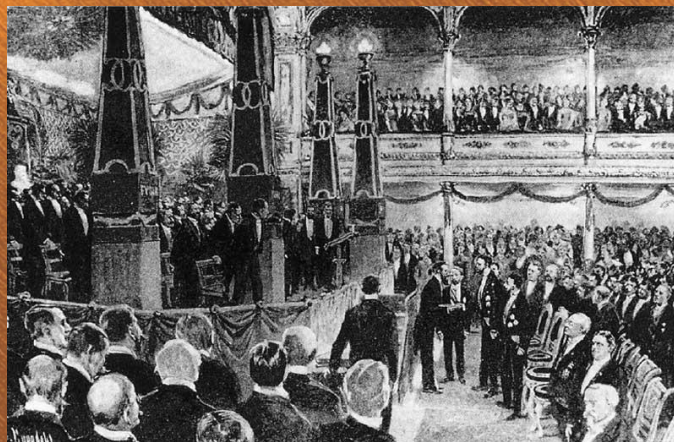
Це змусило неймовірно багатого винахідника задуматися про те, яким його запам'ятають люди. В результаті, він склав новий заповіт, повелівши створити фонд для вручення Нобелівської премії. Причому, згідно з його волею, Нобелівська премія миру вручається за вагомий внесок у згуртування націй, зниження чисельності діючих армій і знищення рабства.

Нагороди почали розподіляти за волею Альфреда Нобеля, шведського промисловця та винахідника динаміту. Він підписав свій заповіт у шведсько-норвезькому клубі в Парижі 27 листопада 1895 року.

Першу Нобелівську премію було проведено 10 грудня 1901 року, через п'ять років після смерті Нобеля.

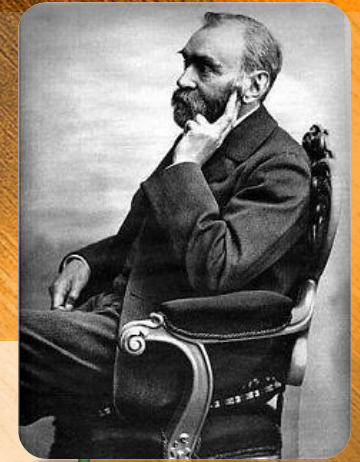

Крон-принц Густаф вручає першу Нобелівську премію з фізики В. Рентгену, Стокгольм.

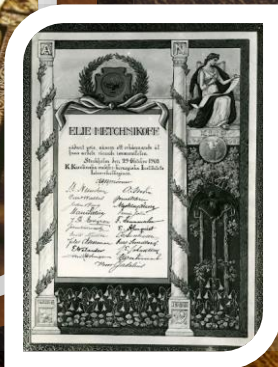
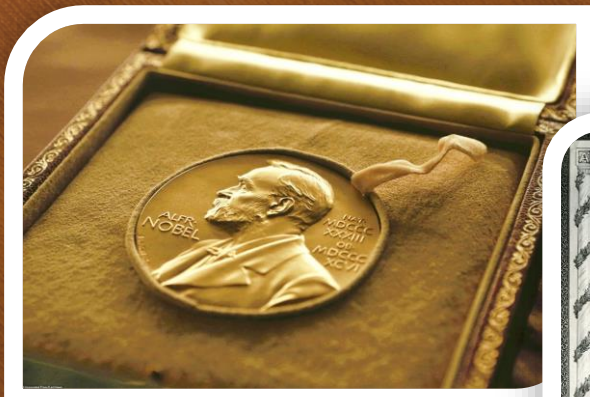
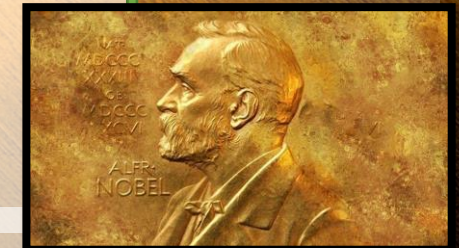

З 1902 року всі нагороди, за винятком премії миру, вручаються королем Швеції у Стокгольмській концертній залі. Нобелівська премія миру присуджується в Осло (Норвегія).

Кожна премія може бути присуджена максимум трьом номінантам. Нагороди складаються із золотої медалі, диплома та грошової суми. У 2020 році грошовий розмір премії становив 10 мільйонів шведських крон або 1,145 мільйона доларів США.

Якщо в одній категорії є два переможці, премія розподіляється між ними порівну. Якщо ж переможців троє, комісія з присудження має право розподілити нагороду порівну між ними трьома або ж віддати половину одному і по чверті іншим двом. Поширеною практикою є те, що лауреати досить часто жертвують гроші на наукову, культурну чи гуманітарну діяльність.

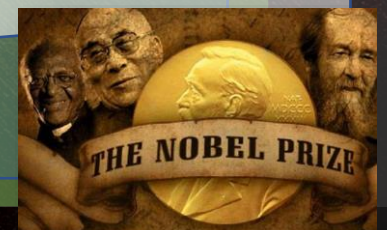

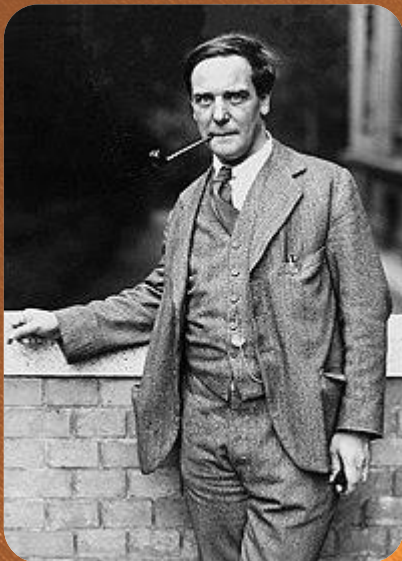
Нагорода не може бути відкликана. Крім того, з 1974 року премія не може бути вручена посмертно, тобто – номінант повинен бути живим під час нагородження.

Цікаві факти про Нобелівську премію

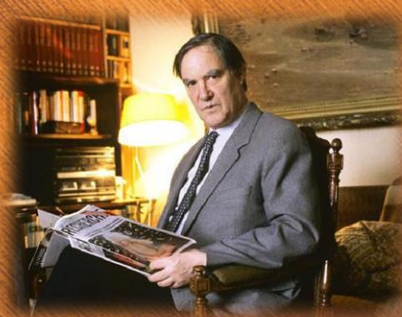

- Альфред Нобель не тільки заснував Нобелівську премію, але й сам винайшов безліч різних речей, 355 з яких запатентував. До речі, саме він розробив технологію виробництва динаміту, яка використовується і донині. Правда, він не припускав, що його винахід буде використовуватися у військових цілях, він розробляв його з урахуванням потреб гірничодобувної промисловості.
- Фонд Нобелівської премії щороку збирає інформацію про людей, потенційно гідних цієї високої нагороди. У поле зору засновників Фонду потрапляє близько 3000 чоловік щорічно, з яких близько 10% в результаті стають номінантами. Але призових місць всього три, причому може бути і таке, що в певний рік Нобелівську премію не отримає ніхто, якщо комітет вважатиме, що гідних кандидатів не знайшлося.
- Фонд імені Альфреда Нобеля, що спонсорує Нобелівську премію, з'явився завдяки тому, що винахідник заповів для цієї мети весь свій величезний статок. Це рішення не було оцінено його спадкоємцями, які не отримали ні копійки зі статків Нобеля. Але суд не підтримав їх, і вони залишилися без спадщини.

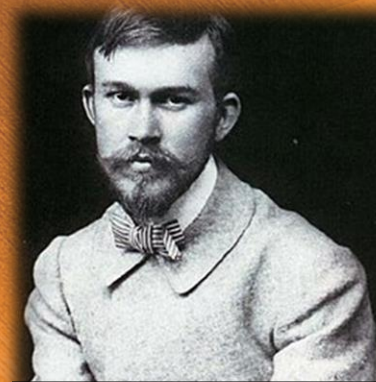

Капіца Петро

- За всю історію існування Нобелівської премії вона вручалася посмертно лише двічі, оскільки за правилами отримати її може лише переможець особисто. Правило порушувалося два рази, хоча чисто технічно – три. У третьому випадку переможець раптово помер, але Нобелівський комітет про це дізнався занадто пізно.

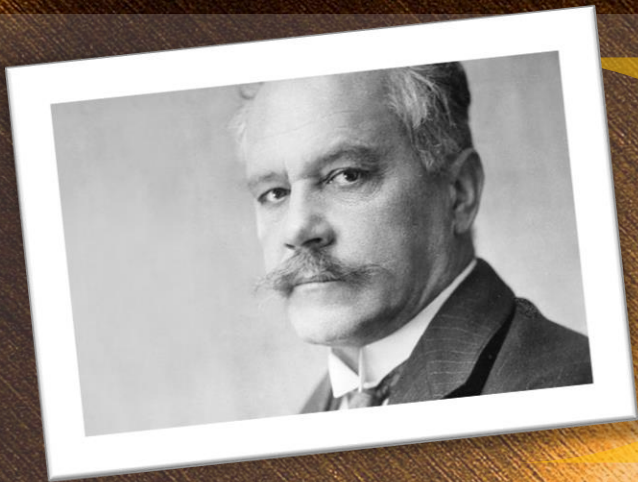
- Борис Кустодієв, знаменитий художник, який творив на початку ХХ століття і прославився своїми портретами, був відомий тим, що писав портрети в основному широко відомих людей. Одного разу двоє вчених, М. Семенов та П. Капіца, замовили йому свої портрети, заявивши, що вже з ними-то вони просто зобов'язані прославитися. Через роки Семенов отримав Нобелівську премію з хімії, а Капіца – з фізики.

Борис Кустодієв

Семенов Миколай

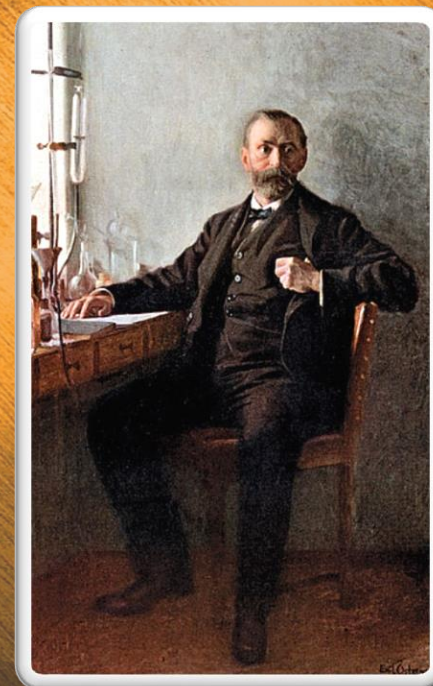

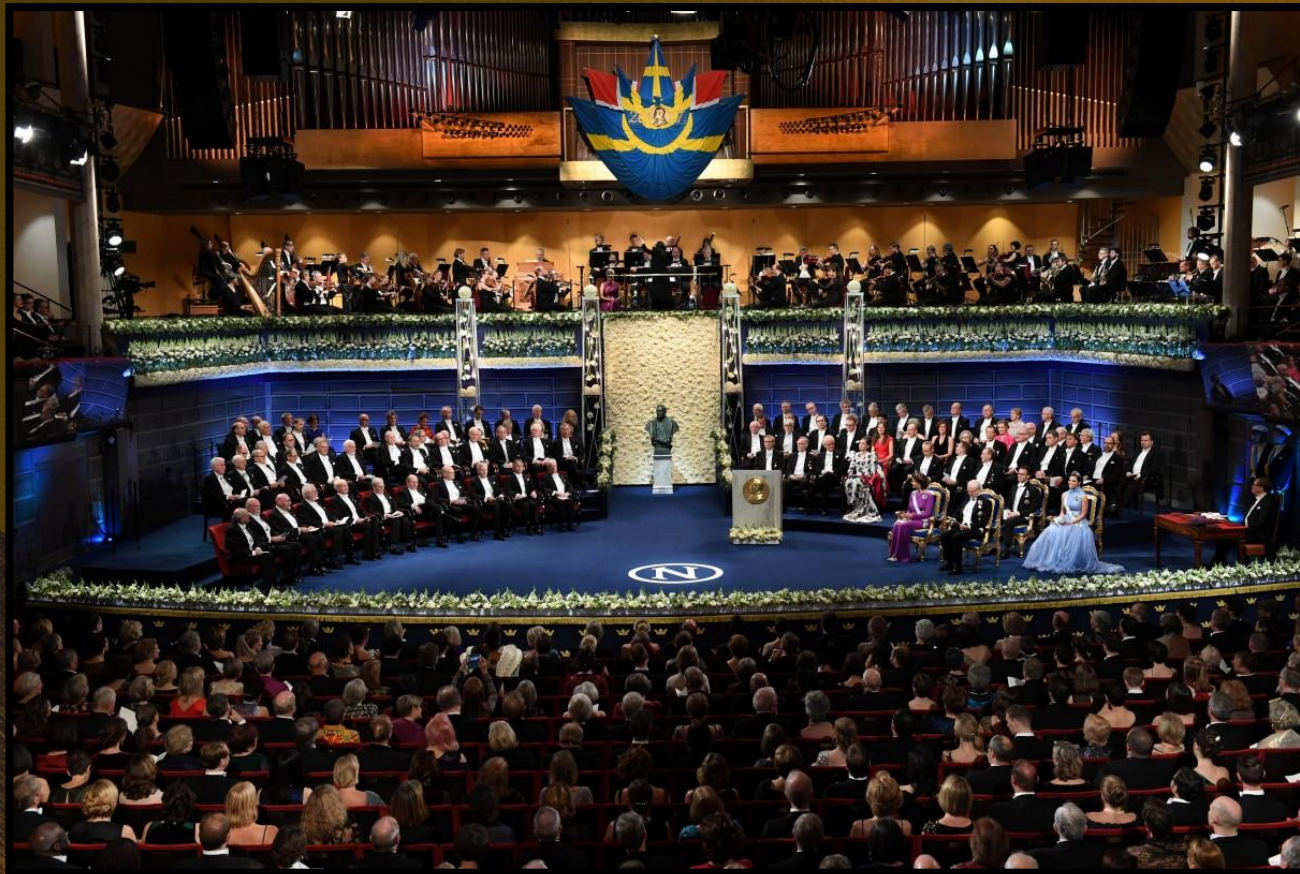
Рекордсменом-номінантом є фізик Арнольд Зоммерфельд, геніальний фізик, якого номінували на Нобелівську премію цілих 84 рази. Він її так і не отримав, але, якби він був до того моменту ще живий, його напевно порадувало б те, що Нобелівську премію отримали деякі його учні, які розвивали його роботи.

Згідно з заповітом Альфреда Нобеля, премія його імені вручається в п'яти номінаціях:

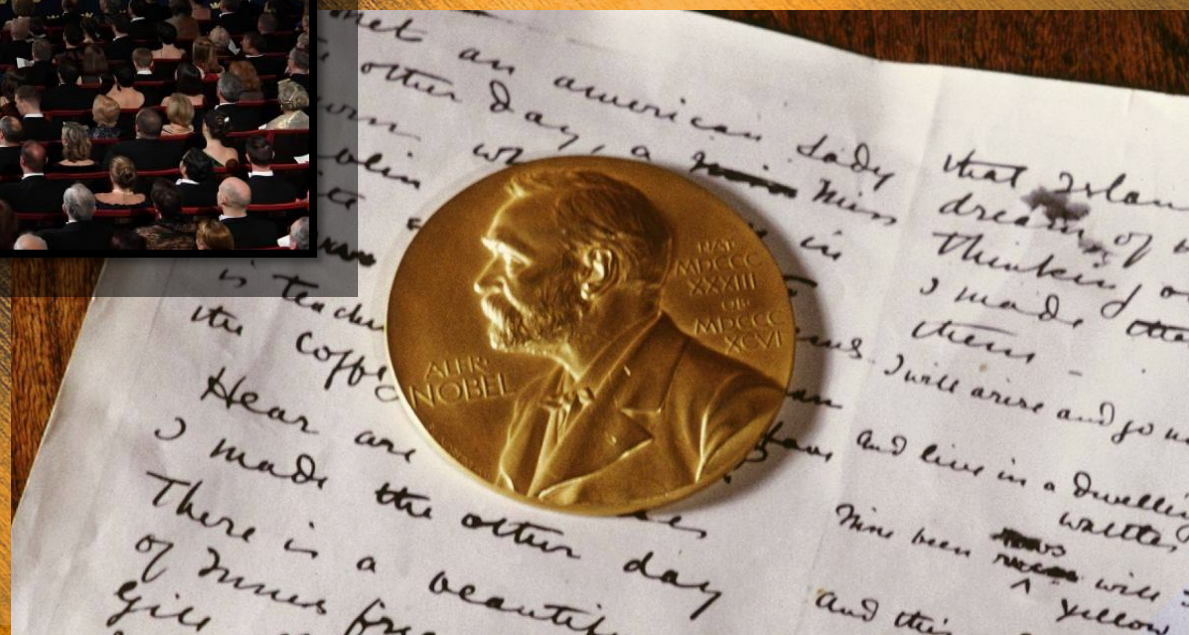
- *Хімії*
- *Фізиці*
- *Медицині*
- *Літературі*
- *Становленні миру на Землі*

Причому в першій версії заповіту Нобелівської премії миру не було, замість неї була математика, але пізніше Альфред Нобель змінив заповіт. Чому – невідомо, і на цю тему досі ходить безліч чуток.

У світі існує так звана Нобелівська премія з економіки. Відверто кажучи, справжньою «Нобелівкою» вона не є. Її правильна назва – премія з економіки пам'яті Альфреда Нобеля, і її заснував державний банк Швеції у 1969 році, через 68 років після заснування фонду Нобелівської премії.

Наша молода держава ще не має жодного свого лауреата, але серед відзначених премією громадян інших країн є вихідці з нашої землі

Нобелівські лауреати Франції:

Ілля Ілліч Мечніков (1845–1916) – премія з фізіології та медицини, 1908.

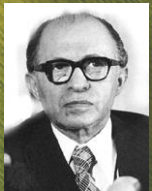

Жорж Шарпак (Григорій Харпак, 1924–2010) – премія з фізики, 1992.

Нобеліанти Ізраїлю:

Шмуель Агнон (1888–1970) – премія з літератури, 1966.

Менахем Бегін (1913–1992) – премія миру, 1978.

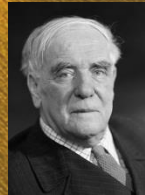
Нобелівські лауреати СРСР:

Ігор Тамм (1895–1971) – премія з фізики, 1958.

Лев Ландау (1908–1968) – премія з фізики, 1962.

Петро Капиця (1894–1984) – премія з фізики, 1978.

Борис Пастернак (1890–1960), премія з літератури, 1958.

Нобеліант Білорусі:

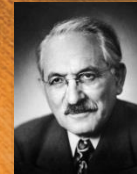

Світлана Алексієвич (1948) – премія з літератури, 2015.

Нобелівськими лауреатами США стали:

Ісидор Рабі (1898–1988) – премія з фізики, 1944.

Зельман Ваксман (1888–1973) – премія з фізіології і медицини, 1952.

Саймон (Семен) Кузнець (1901–1985) – премія з економіки, 1971.

Герберт Браун (Броварник) (1912–2004) – премія з хімії, 1979.

Роалд Гофман (1937) – премія з хімії, 1981.

Ерік Кендел (1929) – премія з фізіології і медицини, 2000.

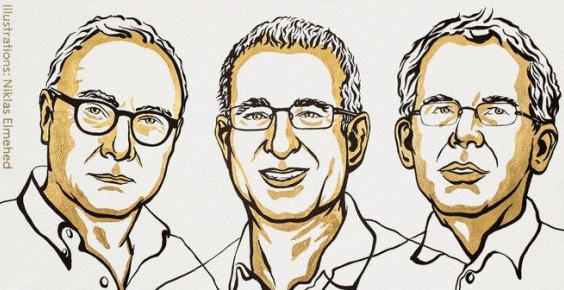
Премія Шведського центрального банку з економічних наук на честь Альфреда Нобеля за економічні науки 2021 року була присуджена Девіду Карту "за його емпіричний внесок в економіку праці". А інша - спільно Джошуа Д. Ангісту та Гвідо В. Імбенсу "за їх методологічний внесок у аналіз причинно-наслідкових зв'язків".

Лауреатами Нобелівської премії в галузі фізіології і медицини цього року стали американський фізіолог Девід Джуліус і вірменсько-американський молекулярний біолог і невролог Ардем Патапутян "за відкриття рецепторів температури і дотику".

Нобелівську премію з фізики отримали Шюкуро Манабє, Клаус Гассельманн і Джорджіо Парізі «за новаторський внесок у наше розуміння складних фізичних систем».

THE SVERIGES RIKSBANK PRIZE
IN ECONOMIC SCIENCES IN MEMORY
OF ALFRED NOBEL 2021

Illustrations: Niklas Elmehed

David Card Joshua D. Angrist Guido W. Imbens

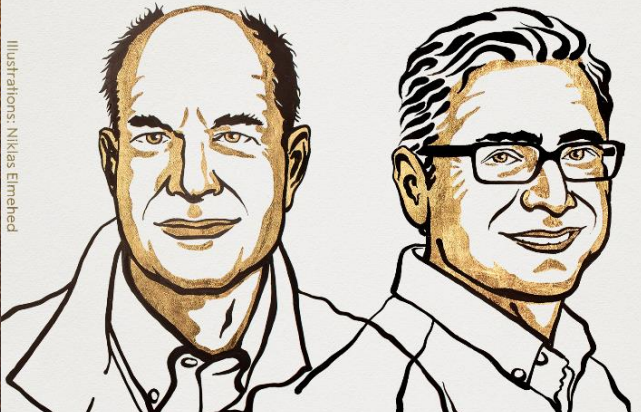
"for his empirical contributions to labour economics"

"for their methodological contributions to the analysis of causal relationships"

THE ROYAL SWEDISH ACADEMY OF SCIENCES

THE NOBEL PRIZE
IN PHYSIOLOGY OR MEDICINE 2021

Illustrations: Niklas Elmehed

David Julius Ardem Patapoutian

"for their discoveries of receptors for temperature and touch"

THE NOBEL ASSEMBLY AT KAROLINSKA INSTITUTET

THE NOBEL PRIZE
IN PHYSICS 2021

Illustrations: Niklas Elmehed

Syukuro Manabe Klaus Hasselmann Giorgio Parisi

"for the physical modelling of Earth's climate, quantifying variability and reliably predicting global warming"

"for the discovery of the interplay of disorder and fluctuations in physical systems from atomic to planetary scales"

THE ROYAL SWEDISH ACADEMY OF SCIENCES

Лауреатами Нобелівської премії з хімії стали Бенджамін Ліст і Девід Макміллан "за розвиток асиметричного органокаталізу".
Нобелівську премію з літератури цього року присудили письменнику Абдулразаку Гурні "за його безкомпромісний та співчутливий погляд на наслідки колоніалізму та долю біженця у прірві між культурами та континентами".
Лауреатами Нобелівської премії миру 2021 року стали філіппінсько-американська журналістка Марія Ресса та російський журналіст, головний редактор "Новой газети" Дмитро Муратов. Вони здобули нагороду за свободу вираження поглядів.

Illustrations: Niklas Elmehed

THE NOBEL PRIZE
IN CHEMISTRY 2021

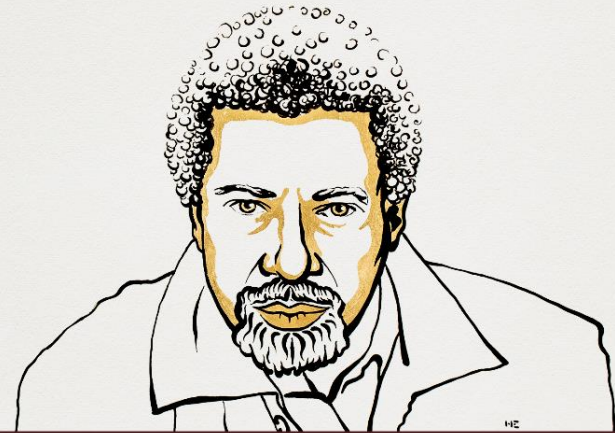
Benjamin List David W.C. MacMillan

"for the development
of asymmetric organocatalysis"

THE ROYAL SWEDISH ACADEMY OF SCIENCES

Illustration: Niklas Elmehed

THE NOBEL PRIZE
IN LITERATURE 2021

Abdulrazak Gurnah

"for his uncompromising and compassionate penetration
of the effects of colonialism and the fate of the refugee
in the gulf between cultures and continents"

THE SWEDISH ACADEMY

Illustrations: Niklas Elmehed

THE NOBEL
PEACE PRIZE 2021

Maria Ressa Dmitry Muratov

"for their efforts to safeguard freedom
of expression, which is a precondition
for democracy and lasting peace"

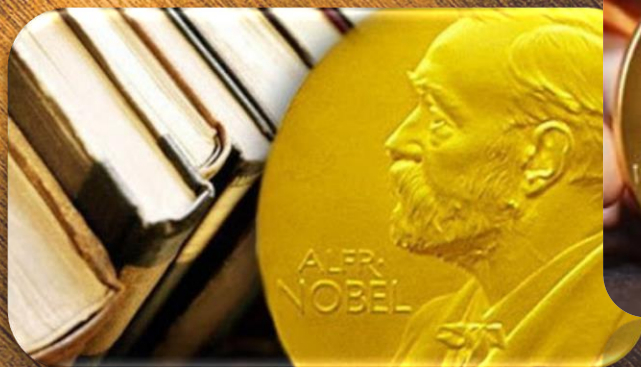
THE NORWEGIAN NOBEL COMMITTEE

Список використаних джерел:

<https://kpi.ua/2018-kp16-1>

https://pro-cikave.com.ua/publ/rizne/cikavi_fakty_pro_nobelivsku_premiju/5-1-0-192

<https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3330871-ogolosili-laureativ-nobelivskoi-premii-z-ekonomiki.html>
<https://twitter.com/NobelPrize>

Література:

Лауреаты Нобелевской премии в области физиологии и медицины // Аллергология и иммунология. - 2002. - Т. 3, № 2. - С. 320-321.

Ноздрачев, А. Д. Нобелевская премия по физиологии или медицине 2003 года за открытия в области магнитно-резонансной томографии / А.Д. Ноздрачев // Вопр. онкологии. - 2004. - Т. 50, № 1. - С. 7-8.

Голиков, А. П. К столетию присуждения Нобелевской премии И.П. Павлову / А.П. Голиков // Клинич. фармакология и терапия. - 2004. - Т. 13, № 5. - С. 91-92.

Ивашкин, В. Т. Иван Петрович Павлов (К 100-летию присуждения Нобелевской премии) / В.Т. Ивашкин // Рос. журн. гастроэнтерологии, гепатологии, колопроктологии. - 2004. - Т. 14, № 6. - С. 4-28.

Нобелевская премия за "поцелуй смерти" // Medicus Amicus. - 2005. -
№ 1. - С. 20-21.

Сепиашвили, Р. И. Лауреаты Нобелевской премии в области физиологии и
медицины : монография / Р.И. Сепиашвили. - М. : Медицина, 2005. - 32 с. -
61(09) С31. -

Залюбовський, І. Лауреати Нобелівської премії в Харківському
університеті / І. Залюбовський, Ю. Холін // Вища освіта України. -
2005. - N 1. - С. 12-14.

Балалыкин, Д. А. И.П. Павлов - создатель экспериментальной
хирургии желудка (К 100-летию присуждения И.П.
Павлову Нобелевской премии) / Д.А. Балалыкин // Хирургия им.
Н.И. Пирогова. - 2005. - N 3. - С. 70-72.

Пономаренко, Г. Н. Нильс Финзен - первый физиотерапевт -
Нобелевский лауреат / Г.Н. Пономаренко // Вестн. физиотерапии и
курортологии. - 2005. - Т. 11, N 3. - С. 82-84.

Лалаянц, Игорь Эруандович. Нобелевские премии по медицине и физиологии :
научно-популярная литература / И.Э. Лалаянц, Л.С. Милованова. - М. : Знание,
1991. - 63 с.

Чекман, І. Нобелівські препарати вченим за відкриття нових
препаратів / І. Чекман // Вісн. фармакології та фармації. - 2005. - N
11. - С. 45-49.

Нобелевские лауреаты // Новости медицины и фармации. - 2005. -
N 14. - С. 19.

Ковтун, Г. Нобелівські лауреати - 2006 / Г. Ковтун // Вісн. НАН України. - 2006. - N 10. - С. 39-43.

Чекман, І. С. "Україно, обітована земле мого серця!" Нобелівські лауреати - вихідці з України / І.С. Чекман // Вісн. НАН України. - 2006. - N 10. - С. 44-53.

Чекман, І. Лауреати Нобелівської премії що народилися в Україні / І. Чекман // Ваше здоров'я. - 2006. - N 47 (8 груд.). - С. 14.

Чекман, І. Нобелівські премії за відкриття нових препаратів (О. Флемінг, Е.Б. Чейн, Х.У. Флорі, З.А. Ваксман) / І. Чекман // Ваше здоров'я. - 2006. - N 2 (20 січ.). - С. 15.

Ковтун, Г. Метатезис: Нобелівська премія з хімії-2005 / Г. Ковтун // Світогляд. - 2006. - N 1. - С. 30-33.

Куш, О. О. Альфред Нобель - феномен ХІХ сторіччя / О.О. Куш
// Вісн. Вищої мед. освіти. - 2007. - N 1. - С. 15-18.

Лауреаты Нобелевской премии за 2006 год в области физиологии и медицины //
Аллергология и иммунология. - 2006. - Т. 7, N 4. - С. 524-525.

Ткаченко, Т. Премия для достойных, или Миллионы
Альфреда Нобеля / Т. Ткаченко // Фармацевт-практик. - 2007. - N
7/8. - С. 67-69.

Пішак, В. П. Місто світової науки і нобелівських лауреатів (До
600-річчя чернівців) / В.П. Пішак, В.К. Ташук // Буковин. мед. вісн.
- 2008. - Т. 12, N 2. - С. 142-144.

Чекман, І. Творчість рятувала від самотності. Динаміт, премія та
особисте життя Альфреда Нобеля / І. Чекман // Вісн. НАН України.
- 2008. - N 12. - С. 55-59.

Чекман, І. С. Роберт Нобель - брат Альфреда Нобеля / І. С. Чекман
// Мистецтво лікування : журнал сучасного лікаря. - 2012. - N 2/3. -
С. 96-97. - ISSN 1729-2344

Дякуємо за увагу!